

Nr 376.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till driftkostnader för akademiska sjukhuset i Uppsala; given Stockholms slott den 19 mars 1920.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ekle-siastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att

dels å tilläggsstat för år 1920 till förstärkande av det i nämnda års riksstat uppförda ordinarie förslagsanslaget till akademiska sjukhuset i Uppsala å 10,000 kronor anvisa ett förslagsanslag, högst 100,000 kronor;

dels å riksstaten för år 1921 uppföra berörda ordinarie förslagsanslag med ett till 110,000 kronor förhöjt belopp;

dels ock förklara, att, därest brist uppstår i kostnaderna för vård vid akademiska sjukhuset i Uppsala av sjuka från Uppsala län, av vilken brist länets landsting åtagit sig att ersätta halva beloppet, ur ifrågavarande för varje år tillgängliga statsanslag må utgå erforderliga medel till täckande av den andra hälften av bristen.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Olof Olsson.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 mars 1920.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre PALMSTIERNA,
 Statsråden: UNDÉN,
 THORSSON,
 OLSSON,
 SANDLER,
 NOTHIN,
 NILSSON,
 ERIKSSON,
 SVENSSON,
 HANSSON.

Anslag till
 driftkostna-
 der för akade-
 miska sjuk-
 huset i Upp-
 sala.

Föredragande departementschefen, statsrådet Olsson anförde härefter:
 I riksstatens åttonde huvudtitel finnes för Uppsala universitet uppfört ett ordinarie förslagsanslag å 10,000 kronor med rubrik: »Akademiska sjukhuset».

Under punkt 61 i bilagan åttonde huvudtiteln till årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående anslag till det akademiska sjukhuset i Uppsala, för sagda sjukhus beräkna ett ordinarie förslagsanslag å 200,000 kronor.

Den i stat uppförda jämförelsevis obetydliga anslagssumman hade under flera år överskridits med mer eller mindre avsevärda belopp. Så till exempel överskreds anslaget under åren 1916 och 1917 med respektive 46,709 kronor 29 öre och 126,496 kronor 45 öre. Universitetsmyndigheterna hava därför anmanats att vidtaga åtgärder till undvikande härav, i vilket syfte myndigheterna anvisats att inleda underhandlingar med Upp-

sala läns landsting om förhöjning av vissa dagavgifter samt höjt bidrag från landstinget till täckande av brist i sjukhusets driftkostnader m. m.

I slutet av år 1919 inkommo till departementet uppgifter från statsbokföringskommittén, enligt vilka uppgifter ifrågavarande förslagsanslag intill utgången av november nämnda år överskridits med ej mindre än 402,144 kronor 72 öre. Det befanns då önskligt, att förslagsanslaget förhöjdes. För erhållande av exakta beräkningar i fråga om storleken av det belopp, vartill anslaget lämpligen borde fixeras, föranstaltades om en utredning. Denna har först nu blivit slutförd och avlämnad till departementet. I förväntan på densamma och då anslaget i allt fall ej syntes böra bestämmas till belopp, överstigande 200,000 kronor, framlades ovannämnda under punkt 61 i bilagan åttonde huvudtiteln upptagna förslag.

Det akademiska sjukhuset i Uppsala är en statsinstitution, som emellertid med sin verksamhet även tillgodoser Uppsala läns landstingsområde i fråga om dess sjukvårdsbehov. Detta har gjort, att landstinget funnit sig föranlåtet att genom bidrag i form av lån lämna sitt biträde vid om- och nybyggnadsföretag för sjukhusets räkning. Jag har ej anledning att i detta sammanhang närmare ingå härpå, helst jag till det protokoll, som i utdrag är bifogat Kungl. Maj:ts till riksdagen i år avlätna proposition angående anslag till om- och nybyggnadsarbeten vid sjukhuset, redogjort för statsverkets och landstingets ekonomiska mellanhavanden rörande nu tillämnade byggnadsarbeten vid sjukhuset.

Detta vad angår sjukhuslokalerna. Men även i fråga om sjukhusets drift äger ett samarbete rum mellan staten och landstinget sedan ett tjugotal år tillbaka. I sammanhang med en i slutet av förra århundradet företagen ombyggnad vid akademiska sjukhuset, för vilken ombyggnad universitetsmyndigheterna påkallade anslag av staten, bragtes frågan om driftkostnaderna på tal. Medicinska fakulteten hade anfört, att de för ändamålet tillgängliga medlen utgjorde omkring 106,700 kronor, under det att utgifterna beräknades till något över 124,100 kronor, vadan en brist av något över 17,400 kronor komme att uppstå. Då vederbörande departementschef den 13 januari 1899 inför Kungl. Maj:t anmälde ovannämnda anslagsfrågor, yttrade han emellertid, att då årsanslag bleve behöfligt först sedan byggnadsarbetena fullbordats, framställning om sådant anslag ej för det dåvarande borde göras.

Kungl. Maj:ts proposition med begäran om anslag till byggnadsarbetet innehöll ej något äskande om anslag till sjukhusdriften. Men då riksdagen beviljade bidrag till byggnadsföretaget, skedde det under villkor, bland andra, att sedan för sjukvården använts dels de inkomster, över vilka

sjukhuset disponerade, och dels de avgifter, som Uppsala läns landstingsområde enligt ett av landstinget år 1895 antaget kontraktsförslag vore skyldigt erlägga, staten och landstinget till täckande av därutöver gående kostnader för vården av sjuka från landstingsområdet bidroge med hälften vardera.

Landstinget beslöt ställa sig riksdagens omförmälda villkor till efterrättelse med den ändring, att landstinget till högst 7,500 kronor årligen fixerade det bidrag, som skulle ifrågakomma att utgå från landstingsområdet för täckande av den brist, vilken kunde uppstå i kostnaderna för vården av sjuka från landstingsområdet, sedan tillgängliga inkomster därtill blivit använda.

På Kungl. Maj:ts framställning medgav sedermera 1900 års riksdag, att det av 1899 års riksdag för byggnadsföretaget villkorligt beviljade anslaget finge utgå, utan hinder av att de av riksdagen vid anslagets beviljande fästa villkoren ej blivit i allo uppfyllda.

Sedan byggnadsarbetena i det närmaste fullbordats, upptogo universitetsmyndigheterna frågan om beredande av statsanslag till fyllande av uppkommande brist i kostnaderna för vården av sjuka från landstingsområdet. Kungl. Maj:t avlät framställning i ämnet till 1904 års riksdag, som i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag på ordinarie stat för Uppsala universitet uppförde ett förslagsanslag å 10,000 kronor med titel akademiska sjukhuset och avsett till användning på det sätt, att därest brist uppstode i kostnaderna för vård vid sjukhuset av sjuka från Uppsala läns landstingsområde, av anslaget finge utgå dels hälften av samma brist intill ett belopp av 7,500 kronor, dels ock därutöver det belopp, varmed bristen överstege 15,000 kronor.

Sedermera förklarade Kungl. Maj:t, vid anmälan den 10 juni 1904 av riksdagens berörda beslut, att det beviljade förslagsanslaget skulle stå till det större akademiska konsistoriets i Uppsala förfogande för tillhandahållande av erforderliga medel åt akademiska sjukhusets direktion i enlighet med nyss angivna bestämmelser beträffande anslagets användning.

I avseende på landstingets och universitetets ömsesidiga skyldigheter och rättigheter beträffande sjukhuset samt bestridande av kostnaderna för sjukvården därstädes gäller ett av universitetet, jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande, med landstinget uppgjort kontrakt. Detta kontrakt trädde i kraft med ingången av år 1904. Där omförmäles, bland annat, huru stort antal sjuksängar å akademiska sjukhuset universitetet är skyldigt tillhandahålla Uppsala län, storleken av de dagavgifter landstinget skall erlägga för vården av de sjuka — 1 krona 35 öre för en var av 33,000 sjukdagar för år samt 1 krona 50 öre för varje överskjutande sjukdag —

tingets skyldighet att på ovan omförmält sätt bidra till täckande av uppkommen brist i kostnaderna för vården av sjuka från landstingsområdet samt formerna för reglering av ovannämnda avgifter m. m.

I avseende å landstingets omförmälda skyldighet att bidra till täckande av brist föreskrevs i § 4 av kontraktet: Sedan för sjukvården använts dels möjliga behållningar från föregående räkenskapsår, dels de inkomster, som tillkomma sjukhuset för sjukvården på grund av statsanslag och särskilda kommunala anslag, av bestämmelser i universitetets stat (inkomster av Malby frälseränta, dekanatsmedel, studentkårens sjukhusbidrag, stipendieböter och universitetets egna legosängsmedel) och av donationer, dels ock ovannämnda avgifter, som landstingsområdet är skyldigt erlagga, skola landstinget och staten till täckande av därutöver gående kostnader för vården av sjuka från landstingsområdet bidra med hälften vardera, dock så att detta landstingets årsbidrag ej må överstiga 7,500 kronor.

I detta sammanhang må erinras, att beloppet av landstingets dagavgifter vid flera tillfällen höjts. Av ovannämnda proposition samt av vad jag i det följande skall omförmåla framgår, att ytterligare ändringar i kontraktet genomförts eller äro å bane — en mycket viktig förändring i den del av kontraktet, som hänför sig till villkoret om landstingets bidrag till täckande av brist i sjukhusdriften, är i själva verket av största intresse för den fråga, som jag under denna punkt anmäler inför Kungl. Maj:t och till vars framläggande jag nu övergår.

Den utredning, varom jag talade i början av mitt anförande under denna punkt är nu avslutad. Med skrivelse den 28 januari 1920 har kanslern för rikets universitet överlämnat densamma, innefattad i utdrag av det större akademiska konsistoriets i Uppsala protokoll den 17 januari 1920.

I detta protokollsutdrag är intagen en till konsistoriet avlåten skrivelse, i vilken direktionen över det akademiska sjukhuset, anmodad att yttra sig rörande det belopp, vartill ifrågavarande förslagsanslag skäligen borde i riksstaten upptagas, till en början uppgivit, att förutnämnda bristbelopp, 402,144 kronor 72 öre, rätteligen utgjorde den under hela år 1918 uppkomna bristen.

Vidare har direktionen erinrat, att Uppsala läns landsting för år 1920 höjt sitt bidrag till sjukhuset från 1 krona 90 öre till 4 kronor 50 öre för sjukdag samt att under år 1919 vidtagits höjningar i avgifterna för vård å enskilt och halvskilt rum ävensom för patienter från främmande län, varigenom förlust å vården av dessa patienter kunde beräknas icke uppkomma. Dessutom påginge underhandlingar i samma syfte angående höjning av studentnationernas bidrag för studenters vård å sjukhuset.

Genom alla dessa höjningar hade den beräknade bristen i staten för år 1920 kunnat begränsas till 205,512 kronor 31 öre.

Jag torde här böra inflika den upplysning, att enligt ecklesiastikdepartementet tillhandakommet utdrag av Uppsala läns landstings protokoll vid lagtima möte år 1918 landstinget, vars bidrag till betäckande av brist i sjukhusets driftkostnader, såsom nämnt, varit begränsat till 7,500 kronor, då åtagit sig att bidraga med hälften av kostnaderna för bristens täckande.

Med åberopande av detta landstingets beslut frambåller sjukhusdirektionen, att den på statsverket belöpande andelen i bristen enligt statförslaget för år 1920 skulle bli 102,686 kronor 15 öre, och därför torde, såsom direktionen säger, »i riksstaten lämpligen böra upptagas till ett belopp av 110,000 kronor, vilket belopp, så länge det nuvarande sjukhuset utan utvidgning användes och i övrigt förhållandena i fråga om priser och dylikt förbliva oförändrade, sannolikt torde komma att vara tillfyllest».

I sjukhusdirektionens uttalande har Uppsala universitets drätselnämnd förenat sig.

Det större akademiska konsistoriet har med instämmande i sjukhusdirektionens och drätselnämndens uttalanden föreslagit, att ifrågavarande förslagsanslag må för år 1921 upptagas till 110,000 kronor. Universitetskanslern har i sin ovannämnda skrivelse upptagit detta förslag.

Härefter har statskontoret anbefallts att yttra sig i ärendet och i skrivelse den 7 februari 1920 hemställt, det täcktes Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att dels å tilläggsstat för år 1920 till förstärkande av det i nämnda års riksstat uppförda ordinarie förslagsanslaget till akademiska sjukhuset å 10,000 kronor anvisa ett förslagsanslag, högst, å 100,000 kronor, dels ock å riksstaten för år 1921 uppföra berörda ordinarie förslagsanslag med ett till 110,000 kronor förhöjt belopp.

I nyssnämnda skrivelse yttrar statskontoret bland annat:

I förslaget till tilläggsstat för år 1920 har visserligen icke av Kungl. Maj:t beräknats något belopp för ifrågavarande sjukhus, men, då i stället, såsom ovan omnämnt, i Kungl. Maj:ts förslag till riksstat för år 1921 för samma sjukhus beräknats ett belopp av 200,000 kronor och då för realiserandet av såväl 1920 års tilläggsstat som 1921 års riksstat tågits i anspråk medel från statsverkets kassafond, torde de av statskontoret här ovan föreslagna åtgärder icke medföra några svårigheter i statsfinansiellt hänseende.

Vad slutligen vidkommer det förhållandet, att sjukhusdirektionen uppgivit bristen i sjukhusets stat för år 1918 till 402,144 kronor 72 öre, under det att rikshuvudboken för nämnda år utvisar en brist å anslaget till sjukhuset å allenast 210,223 kronor 35 öre, får statskontoret meddela, att, enligt vad vederbörande i kammarrätten förvarade räkenskaper utvisa, sistberörda belopp i själva verket utgör brist i 1917 års stat, ehuru beloppet i fråga, som utanordnats av länsstyrelsen i Uppsala först år 1918, av denna

anledning icke kunnat förrän i sagda års rikshuvudbok bokföras såsom merutgift å omförmälda anslag.

För år 1919 föreligga ännu icke vederbörande räkenskaper definitivt avslutade, men, efter allt att döma, torde ovan angivna bristbelopp å 402,144 kronor 72 öre, såsom av sjukhusdirektionen uppgivits, vara att hänföra till år 1918, fastän detsamma, såsom utbetalt från länsstyrelsen år 1919, kommit att ingå i de av statsbokföringskommittén till Kungl. Maj:t angivna bokföringsrapporter för sistnämnda år.

Departement-
schefen.

Att landstinget numera, såsom ovan nämnts, åtagit sig att lika med statsverket deltaga i täckandet av den vid akademiska sjukhusets drift uppkommande bristen är synnerligen tillfredsställande. Härigenom möjliggöres ock, att det i statsverkspropositionen för år 1921 beräknade beloppet av sagda anslag kan sänkas från 200,000 kronor till 110,000 kronor eller med 90,000 kronor.

Statskontoret har hemställt, att medel till förstärkande av anslaget för år 1920 må begäras å tilläggsstat.

På de av statskontoret härutinnan anförda skäl har jag emellertid, efter samråd med statsrådet och chefen för finansdepartementet, anslutit mig till vad statskontoret sålunda föreslagit. Tillgång till det avsedda beloppets anvisande lärar, enligt vad jag inhämtat av chefen för finansdepartementet, kunna beredas å 1920 års tilläggsstat.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå riksdagen att

dels å tilläggsstat för år 1920 till förstärkande av det i nämnda års riksstat uppförda ordinarie förslagsanslaget till akademiska sjukhuset i Uppsala å 10,000 kronor anvisa ett förslagsanslag, högst 100,000 kronor;

dels å riksstaten för år 1921 uppföra berörda ordinarie förslagsanslag med ett till 110,000 kronor förhöjt belopp;

dels ock förklara, att, därest brist uppstår i kostnaderna för vård vid akademiska sjukhuset i Uppsala av sjuka från Uppsala län, av vilken brist länets landsting åtagit sig att ersätta halva beloppet, ur ifrågavarande för varje år tillgängliga statsanslag må utgå erforderliga medel till täckande av den andra hälften av bristen.

Vad departementschefen sålunda hemställt behagade Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan av statsrådets övriga ledamöter, gilla; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Harald Frisk.
